

Галстян А.С.

УДК 631.15:65.011.4

ФОРМУВАННЯ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ СКОТАРСТВА В АР КРИМ

Постановка проблеми. Формування ринку продукції скотарства в Україні відбувається дуже стримано, але така ситуація, безумовно, тимчасова і вже сьогодні необхідно проводити дослідження, які допоможуть аграрним підприємствам ефективніше вести господарську діяльність в умовах динамічного ринку.

Виробництво і переробка продукції скотарства зіткнулися з великими труднощами, що спричинили високі темпи скорочення поголів'я худоби, зниження її продуктивності, особливо в суспільному секторі. У зв'язку з цим, переробна промисловість молочного та м'ясного підкомплексів скоротила обсяги переробки продукції скотарства, а її виробничі потужності використовуються неповністю.

Більш високі темпи зростання цін на молочном'ясну продукцію порівняно з доходами населення зумовили скорочення споживання цих цінних продуктів харчування. Отже, обґрунтування заходів щодо стабілізації і підвищення економічної ефективності виробництва продукції скотарства є загальнодержавним завданням стратегічної ваги.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивченням ринку продукції скотарства в різні часи займалися провідні економісти-аграрники. Ця проблема знайшла відображення в наукових працях В.Г. Андрійчука, О.А. Бугуцького, П.С. Березівського, В.І. Бойка, В.Н. Зимовця, М.М. Ільчука, Л.І. Касьянова, В.П. Мертенса, С.І. Михайлова, В.Я. Месель-Веселяка, П.П. Руснака, М.М. Рудого, П.Т. Саблука, П.І. Шарана, П.В. Щепієнка та багатьох інших. Переважна більшість їх робіт охоплюють питання, що стосуються економічної ефективності виробництва та формування ринку продукції скотарства. Також недостатньо дослідженні питання розвитку галузі на ринкових засадах та формування економічних відносин між ланками виробництва, реалізації і переробки продукції скотарства. Все це вимагає комплексного підходу до вивчення проблеми, що і зумовило вибір теми даної статті.

Постановка завдання. Метою статті є розробка пропозицій щодо формування ринку продукції скотарства на основі здійснення ряду заходів по інтенсифікації виробництва в підприємствах суспільного сектора за рахунок поліпшення кормової бази, залучення додаткових інвестицій, покращення використання внутрішньогосподарських резервів, введення в дію протизатратних механізмів, удосконалення економічних взаємовідносин між виробництвом та переробною промисловістю, підвищення конкурентоспроможності товаровиробників.

Результати дослідження. Дослідження особливостей ринків молока та яловичини дозволило виявити його специфічні риси: постійність функціонування, сезонність виробництва, здатність замінити інші ринкові системи.

Аналіз розвитку скотарства у господарствах суспільного сектору здійснювався з урахуванням приватного господарювання. Проте незначне абсолютне і відносне зростання виробництва у приватному секторі не може компенсувати потребу населення у продукції скотарства.

Поглибленими дослідженнями, здійсненими на матеріалах господарств АР Крим, встановлено, що економічна ефективність виробництва молока та приросту великої рогатої худоби не забезпечує умов для ведення розширеного виробництва, внаслідок чого галузь залишається збитковою.

Дані свідчать про незначні позитивні зрушення, які відбулися в досліджуваних господарствах при виробництві молока та приросту живої маси великої рогатої худоби. Тільки за рахунок підвищення ціни реалізації 1 ц молока та 1 ц приросту живої маси ВРХ відповідно в 2,5 і 4,2 рази за 2006 – 2010 рр. рівень збитковості живої маси ВРХ зменшився на 49,1 відсоткові пункти, а по молоку рівень рентабельності у 2010 р. становив 1,5 відсотка.

Статистичними групуваннями встановлено, що в середньому у 146 господарствах досліджуваної сукупності удій на одну корову у 2008 році становив 1353 кг. З розрахунку на 1 ц молока було витрачено 1,91 ц кормових одиниць і 17,98 людино-годин. Рівень збитковості становив 40,9 відсотка. Аналізом виявлено, що ефективність виробництва молока зростає одночасно із збільшенням продуктивності корів. Так, в групі 27 господарств при збільшенні продуктивності середньорічного надою молока у 1,5 рази витрати кормів на 1 ц молока зменшилися на 15%, живої праці - на 25%, собівартість - на 29%, а рівень збитковості - на 25,1 пунктів.

Аналогічна тенденція має місце при зміні рівня продуктивності великої рогатої худоби на вирощуванні і відгодівлі. Так у 138 господарствах досліджуваної сукупності середньодобовий приріст великої рогатої худоби на вирощуванні і відгодівлі у 2008 р. становив 211г, з розрахунку на 1 ц приросту було витрачено 18,5 ц корм. од., 115 люд-год, а рівень збитковості – 119,2 відсотка.

Водночас у групі 15 господарств, де середньодобовий приріст становить 300-350 г найвища економічна ефективність вирощування приросту і витрати праці на 1 ц приросту, порівняно із середнім рівнем досліджуваної сукупності, були менші на 33%, витрати кормів – на 36%, повна собівартість на 18% і, відповідно, рівень збитковості - на 20,5 пункти. А у наступних 13 господарствах досліджуваної сукупності при збільшенні економічної ефективності вирощування приросту до 420 г збільшуються витрати праці на 1 ц приросту на 24%, затрати кормів - на 7%, зростає собівартість на 19% і, як результат, збільшується рівень збитковості на 35,2 пункти.

На нашу думку, за сучасних умов господарювання показники продуктивності можуть бути доцільними лише у короткостроковому періоді, це пов'язано з витратами і цінами що склалися в 2010 році. Проте, на

перспективу необхідно забезпечувати вищий рівень продуктивності за умов раціонального використання ресурсів, що сприятиме рентабельному виробництву м'яса великої рогатої худоби. Тому, заходи щодо зростання продуктивності великої рогатої худоби є головним напрямом підвищення економічної ефективності виробництва продукції, на що слід спрямовувати ресурси задіяні у галузі.

Продуктивність худоби, в свою чергу, залежить від досягнутого рівня розвитку кормової бази. Важливим показником, який характеризує стан кормовиробництва і рівень забезпеченості тваринництва кормами, є обсяг кормів, витрачених на одну тварину за рік, збільшення яких повинне супроводжуватися адекватним ростом їх продуктивності та зниженням собівартості одиниці продукції. Це можливе лише за умови створення міцної кормової бази скотарства, раціональної організації кормовиробництва, збалансованої з потребами галузі, підвищення рівня годівлі високоякісними кормами, підвищення оплати корму продукцією.

Рівень годівлі худоби є основним чинником впливу на економічну ефективність виробництва молока та яловичини. Однак він діє, насамперед, на зростання продуктивності худоби, а уже через її рівень – на підвищення показників економічної ефективності виробництва молока та яловичини [4, с. 39].

Результати досліджень свідчать, що в аналізованих господарствах скотарство лише на дві третини забезпечується кормами. Так, витрати кормів на одну голову корови у 2010 р. склали 25 ц корм. од., а на 1 голову впрх на вирощуванні і відгодівлі – 14 ц корм. од., при нормативі відповідно 31 і 20-25 ц корм. одиниць.

Низький рівень годівлі обумовлений незбалансованістю кормів за вмістом поживних речовин, недостатньою забезпеченістю сільськогосподарською технікою, паливо-мастильними матеріалами та запчастинами. Це вплинуло на недодержання технологічної дисципліни при посіві, догляді і збиранні кормових культур, результатом чого став недобір кормів потрібної кількості та відповідної якості.

Цілком природно, що значні витрати на корми спричиняють в свою чергу і зростання витрат на утримання 1 голови тварин. Так, витрати у молочному скотарстві за аналізований період збільшилися з 531 грн. до 977 грн. на 1 корову, а з розрахунку на 1 голову молодняка великої рогатої худоби - від 278 до 464 грн.

При аналізі впливу рівня виробничих витрат на ефективність виробництва молока встановлено, що збільшення витрат не завжди обумовлює підвищення економічної ефективності. Так, в середньому у 145 господарствах досліджуваної сукупності виробничі витрати на 1 корову становлять 870,9 грн. На 1 ц молока прямі затрати праці склали 17,7 люд-год, затрати кормів – 1,9 ц корм. од., рівень збитковості – 37,4 відсотка.

Лише формування виробничих витрат з розрахунку на 1 корову на рівні їх раціональних розмірів забезпечує підвищення ефективності виробництва молока. В 38 господарствах, де виробничі витрати становлять 712,2 грн., найнижчі собівартість молока - 44,8 грн. і рівень збитковості – 27,4 відсотка. При подальшому зростанні виробничих витрат собівартість і рівень збитковості зростають до 79,6 грн. і 50,5 відсотка.

В цьому випадку необхідним є проведення більш детального, поглибленого вивчення впливу окремих факторів (ресурсів) на економічну ефективність виробництва молока, зокрема пов'язаних з покращенням продуктивних якостей тварин.

Однією з важливих проблем з якою стикаються виробники продукції скотарства є її збут. За останні роки відбулися помітні зрушення у структурі каналів реалізації молока. Якщо у 1990 р. 99% молока продавалося молокозаводам, то у 2006 р. ця частка зменшилася до 76,9%, а в 2010 р. підвищилася до 94,7 %.

У 2010 р. найбільш рентабельним каналом реалізації молока для господарств була передача його власникам земельних і майнових паїв у рахунок орендної плати, що пояснюється необґрунтованим завищенням розрахункової ціни. Водночас, порівняно вищий рівень рентабельності молока забезпечується через такі ринкові канали, як продаж на ринку, через власні торгові підрозділи та інші комерційні канали. Проте, частка цих каналів ще недостатня. Значна розбіжність між ціною реалізації і роздрібною ціною молока свідчить про наявність резервів підвищення рівня рентабельності молока за рахунок скорочення витрат на виробництво молока.

Висновки. Комплексне дослідження теоретичних і практичних аспектів проблеми формування ринку продукції скотарства дозволяють зробити наступні висновки:

1. У досліджуваних господарствах АР Крим у 2005-2010 рр. значно скоротилися обсяги виробництва продукції скотарства і знизилася його ефективність. Причиною цього негативного явища стало різке скорочення поголів'я ВРХ, падіння його продуктивності, кризова економічна ситуація в країні, особливо в аграрному секторі, порушення економічних зв'язків між галузями АПК та внутрігосподарські прорахунки.

2. Основою розвитку скотарства та підвищення його ефективності є оптимальне забезпечення всього поголів'я повноцінними кормами. Дослідження свідчать, що недостатній розвиток кормової бази і незбалансована годівля тварин призвели до суттєвих перевитрат кормів на виробництво молока та приросту живої маси.

Джерела та література:

1. Паштецький В. С. Виробництво та споживання населенням продукції тваринництва в Криму / В. С. Паштецький // Вісник аграрної науки. – 2006. – № 10. – С. 88-90.
2. Рибак Л. Х. Аграрний переробний сервіс важливий напрям підвищення ефективності АПК / Л. Х. Рибак // Науковий вісник НАУ. – 2009. – № 23. – С. 219-221.

3. Смолінський В. Б. Проблеми функціонування ринку продукції молочного скотарства у Львівській області / В. Б. Смолінський // Аграрна наука – виробництво : тези доповідей V держ. наук.-практ. конф. (м. Біла церква, 23-25 листопада 2006 р.) : ч. 2. – Біла Церква, 2006. – С. 53.
4. Степасюк Л. М. Економічні аспекти розвитку скотарства / Л. М. Степасюк // Економічні проблеми розвитку АПК в умовах ринкової трансформації : матеріали наук.-практ. конф. – К. : НАУ, 2009. – С. 39-41.
5. Шолудько О. В. Регіональні проблеми розвитку скотарства / О. В. Шолудько // Економіка АПК. – 2003. – № 1. – С. 65-68.

Гладка Л.І., Чаплигіна Д.О.

УДК 332.135

ФОРМУВАННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

(на прикладі аналізу ракетно-технічної галузі Дніпропетровського регіону)

Постановка проблеми. На початку ХХІ століття відбулися значні глобалізаційні та євроінтеграційні процеси сучасності, які зорієнтували цілі й пріоритети космічної діяльності. Зокрема криза світового ринку космічних технологій 2001 року спричинила нерентабельність космічної галузі, фінансову неспроможність національних капіталів у забезпеченні самостійної реалізації масштабних космічних проєктів. Подолання кризових явищ світової космонавтики зумовило зміну стратегій в напрямі забезпечення конкурентних переваг.

Мета статті – відображення основних переваг ракетно-технічної галузі Дніпропетровського регіону в умовах євроінтеграційних процесів сучасної України.

Об'єкт дослідження – конкурентоспроможність ракетно-космічної галузі України.

Аналіз останніх наукових досліджень та результатів. В науковій літературі на даний час недостатньо інформації про космічні технології. Проте проблеми створення нових продуктів, зокрема космічних технологій присвячені праці таких вчених як: Г.П. Чернігов, Д.А. Чернікова, Л.Л. Антонюк, Ю.В. Макогон, Л.І. Федулова, А.І. Шевцов, О.В. Дегтярьов.

Актуальність статті. На початку третього тисячоліття Україна почала вести активну політику як в середині країни, так і за її межами. Це зумовлено глобалізаційними та євроінтеграційними процесами, бо на даний час країна є державою-претендентом на вступ до Європейського Союзу. З огляду на це Україна повинна набути відповідних знань про суспільно-політичну природу Європейського Союзу, правову та інституційну системи, підвищення рівня власного соціально-економічного, суспільно-політичного та духовно-культурного розвитку, що дасть можливість наблизитися громадянам нашої держави до європейських стандартів життя, яким необхідно відповідати аби ефективно інтегруватися в це міждержавне утворення з урахуванням інтересів національної безпеки. Всі ці аспекти обумовлюють актуальність теми дослідження.

Виклад основного матеріалу. Дніпропетровська область є одним з провідних регіонів України, в якому активно розвивається будівельний, комплекс. За підсумками першого півріччя 2011 року в області виконано будівельно-монтажних робіт на 41 % більше в порівнянні з аналогічним періодом минулого року [4]. Тому галузь будівництва в рамках Комплексної стратегії розвитку Дніпропетровщини вибрано одним із головних кластерів розвитку, який суттєво підвищує конкурентоспроможність регіону та його економіки. Протягом останніх років в області зростають обсяги введеного в експлуатацію житла. Якщо в 2009 році показник введення в експлуатацію нового житла склав трохи більше 170 тис. кв. метрів загальної площі, то в 2010 – це вже 226,1 тис. кв. м. За обсягами та темпами введення в експлуатацію загальної площі житла за результатами першого півріччя 2011 року область займає перше місце [4]. Не можна не зауважити, що Дніпропетровський регіон також займає перше місце серед усіх регіонів України за обсягами прибутків прибуткових підприємств, а саме 36,8 млрд. грн. У січні – жовтні 2011 року по області був отриманий прибуток від звичайної діяльності основного кола підприємств у сумі близько 26,1 млрд. грн. (зріс у порівнянні з січнем – жовтнем 2010 року у 2,8 рази). За цим показником область є лідером серед областей України [4]. Тобто Дніпропетровська область є лідером по вищенаведеним показникам серед інших областей України.

Серед аспектів, які можуть допомогти всій державі, зокрема Дніпропетровському регіону наблизитися до вступу в Європейський Союз вважаємо доцільним виділити:

По-перше, Дніпропетровщина активно, системно і успішно співпрацює з різними країнами, регіонами і інвесторами. Область є найбільш інвестиційно-привабливою серед решти регіонів України. Саме на Дніпропетровщину серед усіх регіонів України припадає найбільший об'єм прямих іноземних інвестицій. За обсягами залучених прямих іноземних інвестицій область впевнено посідає 1-е місце серед областей України. Станом на 1 липня 2011 р. обсяг прямих іноземних інвестицій, залучених в економіку області, склав 7,673 млрд. доларів США або 16,3 % від загальнодержавних обсягів. За перше півріччя 2011 року обсяг прямих іноземних інвестицій збільшився на 178,3 доларів США – це найкращий показник серед промислових областей України. На одного мешканця області обсяг іноземних інвестицій становить 2295,6 доларів США, що в 2,2 рази більше загальнодержавного показника (по Україні – 1033,2 доларів США) [4].

По-друге, необхідно зауважити про роль потужних ресурсів нашого регіону, зокрема «Південний машинобудівний заводу ім. О.М. Макарова» є провідним українським підприємством із виробництва